

कुरुम्बाड थाम्ब्रुङ्

हर्कजड कुरुम्बाड (लिम्बू)

“थाम्ब्रुङ्” को अर्थ पूजा गर्ने ढुंगा वा देवता हो । कुरुम्बाडहरू कसरी थाम्ब्रुङ्साथ सुरुवात भए ? गरुडद्वारा सुन र चाँदीको सिक्रीबाट उडेर आउँदा थाम्ब्रुङ् चाहिँ पोक्लाबाङ्मा झर्‍यो, दुई दाजुभाइ तमर नदीमा झरे । नदीले बगाएर (येत्चिरी येत्च्वाखु तेम्बे) काँशी पुऱ्यायो । काँशीबाट दाजुभाइ थाम्ब्रुङ् खोज्दै तमर नदीको किनारैकिनार आए । त्यतिखेर पाँचथरमा चेत्केन राजा थिए । चेत्केन राजासंग “मुयालाङ्दङ्” मणि वा रत्न भएको चिल थियो । त्यो देखेर दुई दाजुभाइले हात पार्ने विचार गरे । त्यहाँ नोकर बसेपछि मात्र हात पर्ने सम्भावना भएकोले नोकर बस्ने जुक्ति ख्याए । नोकर छोरा मान्छेले नपाउने छोरीले मात्र पाउने भएकोले दाजुभाइ छोरीको भेषभुषा लगाइ छोरी मान्छेको रूप लिएर नोकर बसे । जव त्यो रत्न हात पऱ्यो तव ती दाजुभाइ त्यहाँबाट भागे । तर, त्यो रत्न बोकी तमोर नदी तर्दा त्यो मणी नदीमा खस्यो र मणी नागमा परिणत भयो । त्यो नागले नदी तर्ने मान्छेहरू सबै खाइ दिन थाले । नदी तर्ने मान्छे सबै खाने भएपछि, दाजु र भाइले बुद्धि अपनाए । नदी तर्दा खानखोजे खुकुरीले काट्ने सल्लाह गरी खुकुरी धारिलो बनाए । भाइले दाजुलाई अगाडि पठाएर । नाग निस्के काट्नु भन्यो । तर, भाइलाई दाजुको विश्वास नलागेनर आफै अगाडि लाग्यो । नाग निस्क्योर खान लाग्दा खुकुरीले काटिदियो । नागको रगतले नदी रत्तम्मे भयो । दाजुभाइ सुरक्षित फेदापको पोक्लाबाङ् आइपुगे ।

त्यसबेला पोक्लाबाङ्मा चाक्ताङ्हाङ् राजा थिए । राजाको सुँगुरको साँड हराएर खोजी गरिरहेको रहेछन् । राजाकी नोकर्नी एउटी युवती थिइन् । राजाले तिनलाई सोधिन । उनीले ती दुई दाजुभाइले पो खाए कि भनी दोष लगाइन । राजाले ती दुई दाजुभाइलाई बोलाउन लगाए । भाइचाहिँ मात्र अगाडि आए । राजाले “तिमीहरूले मेरो साँड खायौँ”? भनि प्रश्न गर्दा “हामीले खाएनौँ” भनि जवाफ दिए । त्यसपछि राजाले दाजुलाई पनि बोलाउनु लगाए । भाइले दाजुलाई बोलाउदै भने दाइ यहाँ आउनु अरे “हामिले सुँगुरको साँड खायौँ अरे” भन्दै कराउदा दाजुले राम्रो नबुझेर भाइलाई प्रतिप्रश्न गर्दै भने “सुँगुरको टाउको ल्याउनु अरे भनि सोधे” । दाजुभाइको सम्बाद सुनेर राजाले उनीहरू माथि नै शङ्का गरे । दाजुभाइले पनि थाम्ब्रुङ् भेट्टाएको थिएन । दाजुभाइले फेरि ती महिलालाई थाम्ब्रुङ् देख्यौँ भनि सोधे । उनीले मैले भन्नु मिल्दैन भन्दै इशाराले पछाडि देखाइन । दाजुभाइले खोज्दै जाँदा शौचालयमा पाए । तिनीहरूले (साक्च्वा) ओडारमा लगेर राखे, त्यहाँबाट चढाई गर्न थाले । त्यसको शक्तिले दाजुभाइले त्यहाँ वरिपरीका सबै राज्यहरू आक्रमण गरी जितेर आफ्नो अधिनमा राखि राज्य सञ्चालन गरे ।

उक्त थाम्बुङ लुकाएको ठाउँ ओडारमा कुरुम्बाङ वंश पस्नु हुँदैन भन्ने किम्वदन्ती छ । त्यहाँ थाम्बुङ लुकाउदा तिनीहरूले पछि आफ्ना सन्तान वा वंशजले थाम्बुङ खोज्दै ओडारभित्र पसे भोग खानु भनि बाचा गरेको हुनाले कुरुम्बाङहरू त्यहाँ पस्नु हुँदैन ।

ती दुई पुर्खाले नदी तर्दा नागलाई काट्न खुकुरी उध्याएको ढुङ्गा देख्न नपातापनि त्यहाँका बासिन्दाले जनश्रुति जीवित सुनाउछन। उक्त ढुङ्गामा उध्याएको खुकुरीको धारले माथिबाट रुमाल झार्दा च्वाट्टै छिनाउथ्यो अरे । समय, माघ २०६७ सालमा सिम्रा घाट, पान्थर जिल्ला, रानी गाउँ वार्ड नं. ४, कातिक्के, नयाँ घाट निवासी श्री नरबहादुर माझी र श्री गोपिलाल माझी बताउँथे । यो ठाउँ हाल सिम्राघट सिम्ले, तेहथुम र रानी गाउँ पान्थर वारिपारी पर्दछ ।

स्रोत:

स्व. जयबहादुर कुरुम्बाङ (खोलाखेते), सिम्ले ८, फेदाप, तेहथुम, लिम्बुवान
श्री धर्मधोज कुरुम्बाङ (कुर्बाङ सैला), सिम्ले ६, फेदाप, तेहथुम, लिम्बुवान

कुरुम्बाङ, भीमराज. (२०५१/२). कुरुम्बाङ वंशावली

चेमजोग, ईमान सिंह. (१९६१). लिम्बू-नेपाली-अंग्रजी शब्दकोष, काठमाण्डौं:

चेमजोग, ईमान सिंह. (१९४८). किरात इतिहास

Kurumbang Bangshawali 2011 2nd addition